

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
(บัณฑิตอาสาสมัคร)

(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558)

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายละเอียดของหลักสูตร
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร)
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา ศูนย์รังสิต / วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

หมวดที่ 1. ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อหลักสูตร
รหัสหลักสูตร : 25350051100397
ภาษาไทย : ประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร)
ภาษาอังกฤษ : Graduate Diploma Program (Graduate Volunteer)

2. ชื่อประกาศนียบัตรบัณฑิต
ภาษาไทย ชื่อเต็ม ประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร)
 ชื่อย่อ ป.บัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร)
ภาษาอังกฤษ ชื่อเต็ม Graduate Diploma (Graduate Volunteer)
 ชื่อย่อ Grad. Dip. (Graduate Volunteer)

3. วิชาเอก
 ไม่มี

4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร
จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 30 หน่วยกิต

5. รูปแบบของหลักสูตร
 - 5.1 รูปแบบ
 หลักสูตรพหุวิทยาการ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ศึกษา 1 ปีการศึกษา
 - 5.2 ภาษาที่ใช้
 ภาษาไทย
 - 5.3 การรับเข้าศึกษา
 รับทั้งนักศึกษาไทยและต่างประเทศที่สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี
 - 5.4 ความร่วมมือกับสถาบันอื่น
 เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถาบันที่จัดการเรียนการสอนโดยตรง
 - 5.5 การให้ประกาศนียบัตรบัณฑิตแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
 ให้เพียงสาขาวิชาเดียว

6. สถานภาพของหลักสูตรและการพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตร

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558 ปรับปรุงจากหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร) พ.ศ. 2553

กำหนดเปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558

ได้พิจารณาถ้อยแถลงโดยคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย

ในการประชุมครั้งที่ 8/2558 เมื่อวันที่ 18 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558

ได้พิจารณาถ้อยแถลงโดยคณะอนุกรรมการสภามหาวิทยาลัยด้านหลักสูตรและการจัดการศึกษา

ในการประชุมครั้งที่ 7/2558 เมื่อวันที่ 10 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558

ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบหลักสูตรจากสภามหาวิทยาลัย

ในการประชุมครั้งที่ 7/2558 เมื่อวันที่ 20 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 และ

ในการประชุมครั้งที่ 9/2558 เมื่อวันที่ 28 เดือนกันยายน พ.ศ. 2558

7. ความพร้อมในการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

หลักสูตรมีความพร้อมเผยแพร่คุณภาพและมาตรฐานตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต

ในปีการศึกษา 2560

8. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

8.1 นักพัฒนาสังคม

8.2 เจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์

8.3 เจ้าหน้าที่ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

8.4 นักพัฒนาองค์กรพัฒนาเอกชน

8.5 นักพัฒนาชุมชน

8.6 นักวิจัยสนาม

8.7 ผู้ประกอบการทางสังคม

9. สถานที่จัดการเรียนการสอน

ศูนย์ฝึกอบรมบัณฑิตอาสาสมัคร วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

10. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

10.1 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

การสำรวจสัดส่วนคนยากจนในปี 2555 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีสัดส่วนคนยากจนซึ่งวัดจากเส้นความยากจนด้านรายจ่ายอยู่ร้อยละ 12.64 ของประชากรทั้งประเทศ แต่หากรวมคนยากจนกับคนเกือบจนเข้าด้วยกันแล้วจะมีประมาณ 15.6 ล้านคน หรือร้อยละ 23.5 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าความยากจนยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยากจนยังคงกระจุกตัวอยู่ในเขตชนบทกล่าวคือ สัดส่วนคนยากจนในเขตเทศบาลมีร้อยละ 8.8 ของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ขณะที่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนคนยากจนถึงร้อยละ 15.96 ซึ่งประเทศไทยถือว่านอกเขตเทศบาลคือเขตชนบท

ในปี 2554 ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ไม่อยู่ในสถานที่ดีขึ้น แต่ยังคงเป็นปัญหาในระดับปานกลางค่อนข้างสูง จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (gini coefficient) ในช่วง 5 ปีที่อยู่ในระดับ 0.48 - 0.49 โดยรายได้กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มคนรวยที่สุด 10% ถือครองรายได้ถึง 39.3% ของรายได้ทั้งหมด ขณะที่กลุ่มคนจนที่สุด 10% ถือครองรายได้เพียง 1.6% ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น โดยมีความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดห่างกันถึง 25.2 เท่า

ความเหลื่อมล้ำยังคงดำรงอยู่และขยายกลายเป็นประเด็นความขัดแย้งทางสังคม แม้วางงานวิจัยจำนวนมากจะเสนอผลตรงกันว่า ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อชนบท จากการติดต่อสัมพันธ์กับเมือง คนชนบทเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในเขตเมือง มีอาชีพที่หลากหลาย ได้พบเห็น และรับรู้สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านประสบการณ์ตรง และเทคโนโลยีสารสนเทศ จนเกิดชนชั้นใหม่ขึ้นในชนบท นักวิชาการเรียกชนชั้นใหม่เหล่านี้แตกต่างกัน ชาร์ลส์ คายส์ เรียกชาวชนบทที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองว่า "กลุ่มคนชนบทผู้เห็นโลกกว้าง" (cosmopolitan villagers) ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี มองคนชนบทว่าเป็น "ตัวตนใหม่ของพลเมืองเสรีนิยม" แอนดรูว์ วอล์คเกอร์ เรียก "ชาวนาชนชั้นกลาง" (middle class peasants) ส่วน

งานนฤมณ ทับจุมพล กับดัลแคน แมคคาโก เรียกว่า คนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ซึ่งชาวยุติวิทย์ เกษตรศิริ เสนอว่าควรเรียกว่า “ชาวบ้านเมืองกรุง” (rubans) จะเห็นได้ว่าชนบท ซึ่งเดิมเคยเป็นพื้นที่ห่างไกล ล้าหลัง ประชาชนขาดความรู้ นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปของพื้นที่ชนบท และคนชนบท แต่ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่ใช่เพียงปัญหาของภาคชนบท หรือคนชนบท แต่เป็นปัญหาของคนทั้งประเทศ สถาบันอนาคตไทยศึกษา ได้จัดทำรายงานเรื่อง 8 ข้อเท็จจริง ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย โดยสรุปไว้ในตอนท้ายว่า ความเหลื่อมล้ำที่สำคัญที่สุดคือความเหลื่อมล้ำด้านโอกาส “คงเป็นไปได้ที่จะทำให้ทุกคนมีรายได้เท่ากันหมด แต่สิ่งที่เราน่าจะทำได้และควรจะทำได้ก็คือ เราควรจะต้องทำให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันมากขึ้น”

สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งกลายเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบัน คือความขัดแย้งระหว่างประชาชน 2 ฝ่าย ที่มีความแตกต่างกันด้านความคิด ความต้องการนโยบายสาธารณะ บริบททางสังคม วัฒนธรรม โดยสามารถจำแนกกลุ่มความขัดแย้ง จากความแตกต่างดังกล่าวได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มคนเมือง หรือสังคมไทยปัจจุบันเรียกว่า “คนชั้นกลาง” กับกลุ่มคนชนบทหรือกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “ไพร่” และถูกเรียกในทำนองหมิ่นแคลนในลักษณะต่าง ๆ ความไม่ลงรอยกันดังกล่าวมีลักษณะที่รุนแรง และถือได้ว่าเป็นวิกฤติของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งหลายฝ่ายสรุปตรงกันว่า เป็นปัญหาที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง ดังที่ได้อธิบายในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายหลังการทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ว่า “ความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหาความขัดแย้งและความเดือดร้อนทั้งหลายของประชาชน จึงมีนโยบายที่จะดำเนินการดังนี้...”

ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนสถานะมาเป็นวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ได้ส่งบัณฑิตอาสาสมัครเข้าไปเรียนรู้ และปฏิบัติงานพัฒนาชนบท เพื่อให้บัณฑิต ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากทุกสาขาวิชา และทุกสถาบัน ได้ไปเรียนรู้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการของชาวชนบท ทั้งยังได้ใช้ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนมา ทำงานให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนชนบทโดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ปัจจุบันช่องว่างความแตกต่าง ความไม่เข้าใจ และความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบท และเมืองยังคงดำรงอยู่ และมีแนวโน้มจะรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในภาคชนบท ที่มีลักษณะเท่าทัน และใกล้ชิดการเมืองมากขึ้น รวมทั้งสามารถจะเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อแสดงออกถึงความต้องการ ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ทำให้การศึกษา เรียนรู้ ด้านชนบท และการพัฒนามีความซับซ้อน และทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

10.2 สถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม

1) การก้าวเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรม

ความจำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจกับลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรมเนื่องจาก ประเด็นปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของ “โลกาภิวัตน์” ได้นำไปสู่การที่มีกลุ่มคนผู้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเคลื่อนย้ายมาอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งมีมักจะก่อให้เกิดอคติทางชาติพันธุ์ ภาษา และประเพณี มีการกีดกันแยกคนกลุ่มน้อยออกไปจากการได้รับสิทธิ และบริการทางสังคม สังคมบางแห่งมีการเลือกปฏิบัติ (discrimination) เกลียดชังกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มโดยไม่มีเหตุผล (xenophobic) และเกิดการกีดเหยียดชาติพันธุ์ (racism) ระบบเศรษฐกิจเสรี ช่วยเร่งเร้าให้สังคมพหุวัฒนธรรมเกิดขึ้นในทั่วทุกมุมโลก องค์การสหประชาชาติได้พยายามส่งเสริมการให้การศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเห็นว่าเป็นประเด็นทางสังคมโลกที่เร่งด่วน และมีความสำคัญที่ทุกประเทศจะต้องส่งเสริมระบบการศึกษาที่เน้นให้เกิดการอยู่ร่วมกันภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน ความเป็นประชาธิปไตย และความเท่าเทียมกัน ในบริบทของประเทศไทยไม่เพียงการเคลื่อนย้ายเข้าออกระหว่างชนบทและเมือง สังคมไทยปัจจุบันมีการย้ายเข้า-ออก ของกลุ่มชาติพันธุ์ แรงงานข้ามชาติ และคนต่างถิ่น เกิดสังคมที่มีคนหลากหลายมาอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะพหุวัฒนธรรม กล่าวคือมีความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาที่แตกต่างกันมาอยู่ร่วมกันมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งการซึมซับ แพร่กระจาย ปรับ ประยุกต์ และผลิตสร้างวัฒนธรรมขึ้นใหม่ สังคมไทยความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อแสวงหาแนวทางการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายซับซ้อน โดยมุ่งจัดการเลือกปฏิบัติ และอคติทางวัฒนธรรมซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะระหว่างชาวชนบท และชนชั้นกลางในเมือง กลุ่มแรงงานข้ามชาติ และกลุ่มคนไทยที่มองว่าแรงงานเหล่านี้เข้ามาแย่งอาชีพ และแบ่งปันการใช้จ่ายทรัพยากร รวมทั้งรับสวัสดิการจากรัฐทั้งที่ไม่ใช่ประชาชนไทย

2) ไทยและการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน

สังคมไทยเป็นสังคมที่เริ่มก้าวเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรมในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อ ประเทศไทยได้ร่วมกับประเทศในกลุ่มอาเซียนกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่จะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 (ค.ศ. 2015) และจะแสดงบทบาทสำคัญในเวทีโลกภายในปี 2565 (ค.ศ. 2022) เพื่อสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจน และมี

ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ในสามเสาความร่วมมือ ได้แก่ การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ไทยในฐานะเป็น 1 ใน 5 ประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียน (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) มีมูลค่าการค้าระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นอันดับ 1 โดยในปี 2553 มีมูลค่าการค้ารวม 74,696.43 ล้าน USD หรือคิดเป็นร้อยละ 19.99 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทย นอกจากนั้นในปี 2553 ประเทศในกลุ่มอาเซียนเข้ามาลงทุนในประเทศไทยคิดเป็นมูลค่า 811.36 ล้าน USD ในด้านการท่องเที่ยว ในปี 2553 มีนักท่องเที่ยวจากอาเซียนเดินทางเข้ามาในประเทศไทยรวม 4,534,235 คน คิดเป็นร้อยละ 28.45 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทย ไม่เพียงแต่การเข้ามาของเงินลงทุน แรงงาน และนักท่องเที่ยว ประเทศไทยได้เข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นจำนวนมากที่สุด เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งในบรรดาประเทศกลุ่มอาเซียนที่ไทยเข้าไปลงทุนนี้ ประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทยได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนามมีมูลค่าการลงทุนสูงที่สุด

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจึงไม่เพียงต้องการองค์ความรู้ของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่แตกต่างหลากหลายเท่านั้น ยังมีความต้องการบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานกับภาคประชาชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทั้งกำลังแรงงาน ภาคประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น ของประเทศเพื่อนบ้าน และพื้นที่บริเวณชายแดน ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจสำคัญที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นต้องสร้างบุคลากรที่มีความที่เข้าใจ เข้าถึงชุมชน และสามารถทำงานประสานความขัดแย้ง และดำเนินการพัฒนาภายใต้บริบททางสังคมของโลกสมัยใหม่ที่เชื่อมโยงกันด้วยกลไกเงื่อนไขของระบบเศรษฐกิจเสรี โดยมีผู้คนจากต่างวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน ขณะเดียวกันประเทศไทยกำลังปรับบทบาทจากประเทศรับความช่วยเหลือไปสู่ประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีความต้องการกำลังคนที่จะเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสามารถทำงานพัฒนาร่วมกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน

11. ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

11.1 ปรัชญา

เรียนรู้การทำงานพัฒนาในวัฒนธรรมที่แตกต่างด้วยการลงมือปฏิบัติงานอาสาสมัคร จัดการเรียนการสอนโดยให้บัณฑิตผู้ปฏิบัติงานให้บริการแก่ชุมชนที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ไปสัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิต และปัญหาของประชาชน เพื่อบ่มเพาะบัณฑิตให้มีสำนึกรับใช้สังคม ภายใต้ปรัชญาและกระบวนการการเรียนด้วยการทำงานให้บริการแก่สังคม (Service-learning)

11.2 ความสำคัญ

เป็นหลักสูตรพหุวิทยาการ อันสืบเนื่องจากการที่สังคมไทยก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม จากระบบเศรษฐกิจเสรี การรวมกันเป็นประชาคมอาเซียน เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาสู่ประเทศไทย พร้อมไปกับการค้าการลงทุนที่มีบริษัทข้ามชาติเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งฐานผลิต รวมทั้งการลงทุนในอุตสาหกรรมบริการ ที่ไม่เพียงเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ แต่ได้เติบโตอย่างก้าวกระโดดในท้องถิ่นชนบท เมืองชายแดน และเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ ๆ ที่มีความซับซ้อน โดยไม่สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งดังเช่นในอดีต

ขณะเดียวกันสังคมไทยมีความต้องการจะอนุรักษ์ รักษา และผลิตสร้าง อัตลักษณ์ความเป็นไทยให้ปรากฏเป็นที่ยอมรับ เพื่อการพัฒนาประเทศภายใต้พื้นฐานแห่งความเป็นไทย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สามารถจะยกยอความเป็นท้องถิ่น สามารถผลิตสร้าง ต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ได้รับการยอมรับในระดับสากลและเป็นฐานของการเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

นอกจากนั้นความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ยังคงดำรงอยู่ และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างชนบทกับเมือง คนชนบทและคนกรุงเทพฯ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเมืองที่ดำรงอยู่อย่างเข้มข้นในขณะนี้ ความเหลื่อมล้ำแตกต่างกันนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการละเลยองค์ความรู้ ภูมิปัญญาที่มาจากรากฐานของท้องถิ่น มุ่งทำความเข้าใจชนบท ท้องถิ่นจากความรู้ วิชาการจากตะวันตก มากกว่าจะสร้างองค์ความรู้ของตนเองขึ้นมาจากเบื้องล่าง

การก้าวเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรม การปะทะประสานกันระหว่างโลกาภิวัตน์ และท้องถิ่นภิวัตน์ ระหว่างความเป็นสากลกับความเป็นไทย ตลอดจนปัญหาความเหลื่อมล้ำ และความแตกต่างกันระหว่างชนบทและเมือง จำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องทำความเข้าใจ และสร้างองค์ความรู้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแสวงหาทางออกให้กับสังคม

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องบ่มเพาะบัณฑิตผู้มีจิตใจเสียสละ ต้องการงานเพื่อสังคม ให้มีความสามารถในเชิงพหุวิทยาการ ทั้งในด้าน สังคม ศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และการบริหารจัดการ สามารถศึกษา และสร้างองค์ความรู้ สังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งจะต้องใช้ความรู้ในหลายสาขาวิชา ที่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลกและท้องถิ่น ทั้งยังต้องสามารถทำงานพัฒนาร่วมกับประชาชนทั้งภายในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้านที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่กำลังเป็นที่ต้องการของสังคมไทย และจะเป็นที่ต้องการอย่างมากในอนาคตหลังจากมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน

11.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) มีสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม รักความเป็นธรรม พร้อมอุทิศตนทำงานเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 2) มีความรู้ในลักษณะพหุสาขาวิชา สามารถทำความเข้าใจสังคม มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการทำงานพัฒนาร่วมกับประชาชน
- 3) สามารถทำงานร่วมกับประชาชนในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย แตกต่าง และซับซ้อนทางวัฒนธรรมได้

12. ระบบการจัดการศึกษา

12.1 ระบบ

ใช้ระบบการศึกษาแบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติ มีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และมีการศึกษาในภาคฤดูร้อน โดยใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์ และเพิ่มชั่วโมงการศึกษาในแต่ละรายวิชาให้เท่ากับภาคปกติ

12.2 การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

มีการจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน ในการเรียนชั้นปีที่ 1

12.3 การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาค

ไม่มี

12.4 วัน – เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน

วัน – เวลาราชการปกติ

เรียนวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น.

ภาคการเรียนที่ 1 เดือนสิงหาคม – ธันวาคม

ภาคการเรียนที่ 2 เดือนมกราคม – พฤษภาคม

ภาคฤดูร้อน เดือนมิถุนายน – กรกฎาคม

12.5 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาต้องเป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ผู้เข้าศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ ซึ่งสภามหาวิทยาลัยรับรองวิทยฐานะ
- 2) คุณสมบัติอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร)
- 3) การรับเข้านักศึกษาต่างประเทศ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและเป็นไปตามระเบียบ ของมหาวิทยาลัย

การคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

- 1) การคัดเลือกผู้สมัครเข้าเป็นนักศึกษาให้เป็นไปตามข้อกำหนดของวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ โดยมีการสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์
- 2) การคัดเลือกนักศึกษาต่างประเทศให้อยู่ในความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าเป็นนักศึกษา

13. หลักสูตร

13.1 หลักสูตร

13.1.1 จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาศึกษา

จำนวนหน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตร 30 หน่วยกิต

ระยะเวลาศึกษา เป็นหลักสูตรแบบเต็มเวลา นักศึกษาต้องใช้ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษาปกติ และไม่เกินกว่า 4 ภาคการศึกษาปกติ

13.1.2 โครงสร้างหลักสูตร

นักศึกษาจะต้องจัดทะเบียนศึกษารายวิชา รวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต โดยศึกษาตามโครงสร้างและองค์ประกอบ

ดังนี้

1. วิชาบังคับ	24	หน่วยกิต
1.1 การศึกษางานรายวิชา		
● หมวดวิชาเสริมสร้างจิตสำนึกอาสาสมัคร	3	หน่วยกิต
● หมวดวิชาเสริมสร้างทักษะการทำงานพัฒนา	6	หน่วยกิต
● หมวดวิชาความรู้และโลกทัศน์ทางสังคม	6	หน่วยกิต
1.2 การปฏิบัติงานสนาม	9	หน่วยกิต
2. การวิจัยเฉพาะเรื่อง	6	หน่วยกิต

รายวิชาและข้อกำหนดของหลักสูตร

รหัส	รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)
	● หมวดวิชาเสริมสร้างจิตสำนึกอาสาสมัคร	
บอ.510	อาสาสมัครและความรับผิดชอบต่อสังคม	3 (3-0-9)
GV.510	Volunteerism and Social Responsibility	
	● หมวดวิชาเสริมสร้างทักษะการทำงานพัฒนา	
บอ.520	วิธีวิทยาวิจัยทางสังคมศาสตร์	3 (3-0-9)
GV.520	Social Science Research Methodology	
บอ.521	กระบวนการทำงานชุมชน	3 (3-0-9)
GV.521	Community work Process	
	● หมวดวิชาความรู้และโลกทัศน์ทางสังคม	
บอ.530	สังคมพหุวัฒนธรรม	3 (3-0-9)
GV.530	Multicultural Society	
บอ.531	ชนบทไทยในบริบทโลกาภิวัตน์และท้องถิ่นภิวัตน์	3 (3-0-9)
GV.531	Thai Rural Society in the Context of Globalization and Localization	
บอ.540	การปฏิบัติงานอาสาสมัครในสังคมพหุวัฒนธรรม	9 (0-27-8)
GV.540	Volunteer Work in Multicultural Society	
บอ.550	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	6 (0-12-24)
GV.550	Special Research	

13.2 แสดงแผนการศึกษา

ปีการศึกษาที่ 1			
ภาคเรียนที่ 1		ภาคเรียนที่ 2	
บอ.510	อาสาสมัครและความรับผิดชอบต่อสังคม	3 หน่วยกิต	บอ.540 การปฏิบัติงานอาสาสมัครในสังคม พหุวัฒนธรรม 9 หน่วยกิต
บอ.520	วิธีวิทยาวิจัยทางสังคมศาสตร์	3 หน่วยกิต	
บอ.521	กระบวนการทำงานชุมชน	3 หน่วยกิต	
บอ.530	สังคมพหุวัฒนธรรม	3 หน่วยกิต	
บอ.531	ชนบทไทยในบริบทโลกาภิวัตน์ และท้องถิ่นภิวัตน์	3 หน่วยกิต	
รวม	15	หน่วยกิต	รวม 9 หน่วยกิต

ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษาที่ 1	
บอ.550	การวิจัยเฉพาะเรื่อง 6 หน่วยกิต
รวม	6 หน่วยกิต

13.3 คำอธิบายรายวิชา

- บอ.510 อาสาสมัครและความรับผิดชอบต่อสังคม 3 (3-0-9)
GV.510 Volunteerism and Social Responsibility
แนวคิดอุดมการณ์และพฤติกรรมเรื่อง จิตอาสา จิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองใส่ใจสังคม ที่เชื่อมโยงกับความรับผิดชอบต่อสังคม บนพื้นฐานความเข้าใจและการยอมรับเรื่องความแตกต่างและความเท่าเทียมกันของเพื่อนมนุษย์ อันเป็นการบำเพ็ญให้เป็นผู้ที่มีจิตใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม สาธารณะ และให้บริการกับประชาชนทั่วไป
This course focuses on ideologies, concepts and behaviors of volunteer which connecting to public consciousness, active citizenship, and social responsibility. It is on the basis of equality and individual differences. Students will be encouraged to have more altruistic and pro –social behavior; they are expected to be the active citizens and the service – mind people.
- บอ.520 วิธีวิทยาวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3 (3-0-9)
GV.520 Social Science Research Methodology
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยในวิถีชีวิตของบุคคลและกระบวนการพัฒนา บูรณาการความรู้ – การวิจัย – การสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา ศึกษากระบวนการ ขั้นตอน วิธีการหาความรู้ด้วยการวิจัยควบคู่ไปกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อเสริมพลังชุมชน ตลอดจนการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยและรายงานการวิจัย
This course focuses on the importance and benefits of research to livelihoods of rural people and community development process. Students shall integrate knowledge, research, and innovation for development. Students shall study the algorithms for knowledge with research, the creation of the processes involved in the development for empowering the community. Students shall write research proposals and reports.
- บอ.521 กระบวนการทำงานชุมชน 3 (3-0-9)
GV.521 Community Work Process
แนวคิดและหลักการทำงานในชุมชนร่วมกับบุคคล หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะกับองค์กรภาคประชาชน ในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม ฝึกฝนทักษะและกระบวนการที่จำเป็น ในการสร้างเครื่องมือการทำงาน และการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศเพื่อการผลิตสื่อเผยแพร่ผลงานการพัฒนาต่อสาธารณะ เรียนรู้การเสริมสร้างบทบาทให้กับชุมชน การพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การวางแผน การจัดการงานในชุมชน การระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา รวมทั้งการติดตามและประเมินผลโครงการ

The course will deliver concepts and principles of community work together with collaboration among government and non-government focusing on people organization in multicultural society areas. These will enhance students' skills and learn how to use development tools and technology including media production and communication. Students will learn about community empowerment, community – based development, community planning and community work management, resource allocation for development as well as project monitoring and evaluation.

บอ.530 สังคมพหุวัฒนธรรม 3 (3-0-9)

GV.530 Multicultural Society

แนวคิด มุมมองของสังคมพหุวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาการเกิดลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมในสังคมไทย ระเบียบและความไร้ระเบียบ ตลอดจนความไม่เป็นธรรมทางสังคมในพื้นที่รอยต่อระหว่างพรมแดน พลวัตของการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ คุณพลัดถิ่น แรงงานข้ามชาติ และผลที่ตามมา โดยใช้กรณีศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการเรียนการสอนเพื่อบริหารจัดการความขัดแย้ง

The course will explore key issues of multicultural society in dimensions of; history, emerging multicultural society in Thailand, order and disorder, and social inequality in transboundary. The course is conducted by using case studies of people reside in trans – border areas such as ethnic groups, diasporas, migrant workers. In addition, the course focuses on problematic consequence and resolve of these in condition of conflict management.

บอ.531 ชนบทไทยในบริบทโลกาภิวัตน์และท้องถิ่นวิวัตน์ 3 (3-0-9)

GV.531 Thai Rural Society in the Context of Globalization and Localization

แนวคิด รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทไทยที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับโลกและประเทศในกลุ่มอาเซียน การเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม สมัยใหม่ และสังคมหลังสมัยใหม่ผ่านวาทกรรม ว่าด้วยการพัฒนาที่ทำการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ-สังคม วัฒนธรรมและ วิถีชีวิตอันเป็นผลมาจากโลกาภิวัตน์ และขบวนการเคลื่อนไหวท้องถิ่นวิวัตน์ของภาคชนบทไทย

Focusing on concepts and characteristics of Thai rural changes in relation to the World and Asian countries, this course will explore the transformation of agriculture to industrial society and modernity to post modernity. The course will engage with development discourses of transformation on socioeconomic, culture, and way of life as a result of globalization and social movement of localization in Thai rural.

บอ.540 การปฏิบัติงานอาสาสมัครในสังคมพหุวัฒนธรรม 9 (0-27-9)

GV.540 Volunteer Work in Multicultural Society

เรียนรู้โดยการทำงานบริการชุมชนจากสถานการณ์จริงของสังคมไทย หรือประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ฝึกฝนตนเองให้ดำรงชีวิตและทำงานพัฒนาภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวิถีชีวิตปกติของตนเอง พัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครและสำนึกความเป็นพลเมือง โดยการทำงานบริการชุมชน ตั้งแต่ริเริ่ม วางแผน ดำเนินการ ประเมินผลโครงการ และเผยแพร่ขยายผลโครงการสู่สาธารณะ

The course offers service learning through the real situation in Thai society or a neighborhood countries. By taking this course, students will learn about living, working, and studying development process in a difference of sociocultural context. The course will develop volunteer mind and civil consciousness consisting in process of community service as follow; creating, planning, operating, evaluating, and extending of development project.

บอ.550 การวิจัยเฉพาะเรื่อง

6 (0-12-24)

GV.550 Special Research

วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียง หรือสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบรายงานวิจัย หรือการประดิษฐ์ การออกแบบ หรืองานสร้างสรรค์อื่น โดยนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับจากการใช้ชีวิตและการทำงานอาสาสมัครในพื้นที่ปฏิบัติงานสนาม ผสานกับความรู้ทางสังคมศาสตร์หรือศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาพัฒนา หรือสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ โดยแสดงถึงกระบวนการ ของ การศึกษาค้นคว้าตามหลักวิชาการ และเผยแพร่ต่อสาธารณชนในวงกว้าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมโดยทั่วไป

Special research is a course allowing student to integrate their knowledge and experience in term of a research report or one of the creation types. A student shall apply their learning, analyzing, synthesizing skills in his/her field study areas to the report or the creation. The student will demonstrate investigational process under the academic disciplines and publicizing for community or

14. หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา

1. กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (เกรด)

การวัดผลให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการศึกษาระดับประกาศนียบัตร (บัณฑิตอาสาสมัคร) ดังนี้

1.1 การวัดผลการศึกษางานรายวิชา แบ่งเป็น 9 ระดับ ดังนี้

ระดับ	A	A-	B+	B	B-	C+	C	D	F
ค่าระดับ	4.00	3.67	3.33	3.00	2.67	2.33	2.00	1.00	0.0

นักศึกษาจะต้องได้ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 ในการศึกษางานรายวิชาทุกวิชา ถ้าได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 ให้สอบแก้ตัวรายวิชาที่ได้ค่าระดับต่ำกว่า 3.00 ได้เพียงครั้งเดียว ตามวันและเวลาที่กำหนด หากยังได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 หลังจากสอบแก้ตัวแล้ว จะถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา

1.2 การวัดผลการปฏิบัติงานสนาม แบ่งเป็น 9 ระดับ ดังนี้

ระดับ	A	A-	B+	B	B-	C+	C	D	F
ค่าระดับ	4.00	3.67	3.33	3.00	2.67	2.33	2.00	1.00	0.0

นักศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานสนาม ได้ค่าระดับต่ำกว่า B จะถูกถอนชื่อออกจากทะเบียนนักศึกษา

1.3 การวัดผลการวิจัยเฉพาะเรื่อง แบ่งเป็น 2 ระดับคือ S = ใช้ได้ (ผ่าน) U = ยังใช้ไม่ได้ (ไม่ผ่าน)

2. เกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

- 2.1 ได้ศึกษางานรายวิชาต่างๆ ครบตามหลักสูตร และมีหน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
- 2.2 ได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 (จากระบบ 4 ระดับคะแนน)
- 2.3 ได้ค่าระดับ B ขึ้นไป ในวิชาการปฏิบัติงานสนาม
- 2.4 ได้ค่าระดับ S ในการสอบวิชาการค้นคว้าอิสระ
- 2.5 ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่น ๆ ที่วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำหนด